

Akademický rok 2024/2025

Bakalářská práce – posudek oponentky/oponenta

Jméno a příjmení studentky/studenta: Alžběta Papíková

Název práce: Chuť nahnitých sliviek mi pripomína čas pomaly odísť

Slovní hodnocení:

Alžběta Papíková se ve své performance *Chuť nahnitých sliviek mi pripomína čas pomaly odísť* zaměřuje na pohyb a chování roje komárů. Skrze komáry vytváří jednoduchý a funkční komentář k postavení menšin ve společnosti a potřebu a touhu menšinových skupin vytvářet komunity. Performance tvoří vícevrstevnatý ale zároveň komplexní celek, který je vzhledem na základní téma menšiny vs. společnost, velmi jemný a poetický.

Performance tvoří několik performerů - komárů, kteří jsou kostýmovaní párem křidel a dlouhým sosákem. Křídla i sosák neustále dotváří pohyb performerů nebo performerky. Performerstvo je rozdělené do dvojic a tyto dvojice se snaží vzájemně se zrcadlit (respektive nejde o zrcadlení, spíše napodobování se a vzájemné učení), přičemž se současně pomalu přibližují ke světelnému zdroji - lampě. Lampa je jediným skutečným objektem, který tato performance využívá, ale zároveň je zcela ústřední. Komáři jsou světlem fascinováni, zároveň je však tento světelný zdroj může zabít nebo jim ublížit.

Pohyb performerů je pomalejší, nepracují s celým tělem na základě tanečního nebo choreografického principu, velkou část pohybu koncentrují do pohybu kloubů - kolena, ramena, lokty a především prsty. Pohyby nepůsobí příliš hekticky, jsou spíše subtilní a křehké. Z celkové choreografie nebo choreografického zadání strhávají pozornost pohyby prstů, které jsou naopak těkavé a rychlejší. Tyto pohyby prstů dodávají celému pohybu právě dojem "hmyzovosti." Dobře jsou patrné také fyzické rozdíly a schopnosti mezi performerstvem, což vnímám spíše jako výhodu než nežádoucí danosti, protože to poukazuje na jinakost jednotlivých komárů v roji.

Dílo můžeme chápat přes několik perspektiv, které nám autorka (a performerstvo) překládá. Každá z těchto perspektiv tvoří svůj vlastní společenský komentář, který lze interpretovat různě. Například základní perspektiva komára - jednotlivce z pohledu roje komárů, dále roj komárů z pohledu člověka - pozorovatele/pozorovatelky (a vice versa), dále roj komárů versus sociální agregát lidí - diváků a diváček, kteří performance sledují, dále roj komárů/diváctvo versus společnost. Tyto vrstvy vnímám jako zajímavý

prvek, skrze který divák může měnit interpretační názory v průběhu performance, což je částečně podníceno i hudbou a slovem.

Hudba a její (de)gradační křivka může v rámci celkového díla působit trochu jako nenápadná a “podvědomá.” Alžbeta hudbu doplňuje vlastním hlasem, který poklidným tónem odříkává text, jenž se na první dobrou zdá jako velmi jednoduchý subtilní kus textu. Není tomu tak a ráda bych tento text v rámci hodnocení vyzdvihla. Je sugestivní, čistý a útočí na senzorickou evokaci a asociativní percepci diváka (nebo posluchače textu).

Ač je temporytmus celku vlastně velmi pomalý a princip performance v zásadě jednoduchý, Alžbeta si při tvorbě neukousla zrovna malé sousto. I přes určitou pomalost, možná až ospalost, je výsledek emočně kontradikující - vyvolává zvláštní úzkost a zároveň klid, pocit něčeho známého a zároveň napětí a nebezpečí. V rámci zdrojů autorka zmiňuje B. Groyse a jeho *Philosophy of Care* i knihu slovenské vizuální umělkyně Kvet Ngyuen, která se zabývá vietnamskou komunitou na Slovensku. Vzhledem na základní téma performance, mohla být teoretické literatury využito více (zejména literatury sociologické).

Dovolím si ještě zmínit dva komentáře, které vychází z mé pozice jakožto divadelní tvůrkyně. Zaprvé co se týká produkční stránky, oceňuji, že si Alžbeta vytvořila lineární podpůrný tým, který do určité míry připomíná strukturu divadelního tvůrčího týmu, a tedy doufám, že jí to poskytlo dostatečné produkční zázemí. Zadruhé - v současnosti je při tvorbě divadelního představení nebo performance běžné využití brechtovského V-efektu (zscizovacího efektu). Alžbeta však využívá klasický V-efekt v podobě dlouhého sosáku (který dodává trochu humoru), tak i O-efekt (odcizovací efekt), který umožňuje diváctvu stát se tzv. aktivním pozorovatelem a vytvářet si nové interpretace na základě své osobní zkušenosti. Netuším, zda-li to byl záměr autorky nebo omyl, každopádně to oceňuji.

Projekt Alžbety Papíkové je komplexní, přirozeně otevírá několik interpretačních rovin a vytváří sugestivní, křehký, poetický a zároveň silný celek. Autorka v projektu vychází ze známých biologických, sociologických a ekologických okolností a propojení, což jí dává prostor vytvořit paralelu mezi jednotlivcem, menšinou a společností a skrze asociativní percepci přidává i vrstvu osobní.

Otázky k rozpravě:

1. Zvažovala jsi při tvorbě performance i možný problém, že diváctvo neidentifikuje v performance téma menšiny vs. společnost? Pokud se tak stane, změní se význam performance?

Závěrečné hodnocení:

Práci doporučuji k obhajobě.

Návrh klasifikace:

A

Posudek vypracoval(a):

Mgr. art. Tereza Trusinová

Datum: 4. 6. 2025

